

Et forsvar for den faste bogladepris

Da offentligheden og politikerne kan have fået det indtryk, at de danske forlæggere, repræsenteret af Forlæggerforeningen, stort set slutter op omkring Konkurrencerådets påbud om, at den faste bogladepris i fremtiden skal være en frivillig sag, har nedestående 10 forlag, der alle er medlemmer af Forlæggerforeningen, ønsket at markere deres protest mod Konkurrencerådets beslutning og Forlæggerforeningens tilsyneladende accept deraf.

Vi ønsker således, at den faste bogladepris bibeholdes. Der er mange argumenter herfor; en række af dem kan man læse i denne pjece, hvor vi optrykker Lisbeth Worsøe-Schmidts kronik fra Politiken 8.12.1999. Den tåler at læses igen.

På dette sted vil vi blot, som væsentlige argumenter for at bibeholde den faste bogladepris, slå fast at en ophævelse sandsynligvis vil indebære en yderligere koncentration af virksomheder i både forlægger- og boghandlerleddet. En række mindre boghandlere og forlag vil være lukningstruede.

Vi vil således komme til at opleve, at mangfoldigheden i branchen risikerer at forsvinde med bedrøvelige kulturpolitiske konsekvenser til følge.

Vi er da også overbeviste om, at de vanskeligere, såkaldt smalle udgivelser vil blive trængt, og at den faglighed som boghandlerne tilfører kulturlivet vil komme i fare, ligesom forhåbningerne om øget salg og lavere priser (bortset fra bestsellerne) vil blive skuffet.

Offentligheden bør også vide, at nok har Forlæggerforeningen formelt ca 75 medlemmer, men næsten en trediedel af disse er samlede på tre hænder i enten Bonnier-, Egmont- eller Gyldendalgruppen.

En række af de 10 forlag, der står bag genudgivelsen af »Bogens pris« kan derfor på længere sigt føle deres uafhængige eksistens truet af Konkurrencerådets beslutning og Forlæggerforeningens eftergivenhed.

Vi skal derfor henstille til Folketinget og til Kulturministeren ikke at blåstemple konkurrencestyrelsens ensidige oplæg, men i stedet nedsætte en bred og repræsentativ arbejdsgruppe med henblik på at udarbejde et afbalanceret forslag til en modernisering af bogbranchens samhandelsregler.

Kim Dirckinck-Holmfeld, Arkitektens Forlag

Evan Bogan, Bogan's Forlag

Irene Krustrup, Editio

Christian Ejlers, Christian Ejlers' Forlag

Michael Haase, P.Haase og Søns Forlag

Kay Holkenfeldt, Holkenfeldt 3

Steen Piper, Forlaget Hovedland

Per Kofod, Forlaget Per Kofod

Tom Højager Jacobsen, Poul Kristensen

Grafisk Virksomhed

Ruben Blædel, Rhodos

3. maj 2000

Bogens pris

Af Lisbeth Worsøe-Schmidt

Et spøgelse går over avisernes kultursider. Nu får vi snart frie bogpriser, jubles der. Det er nemlig lykkedes konkurrencestyrelsen atter engang at bilde offentligheden ind, at frie bogpriser betyder *lave* bogpriser. Det er et spøgelse, det har altid været et spøgelse og det vil vedblive at være et spøgelse, uanset udfaldet af den standende sag. For der findes ingen som helst beviser for konkurrencestyrelsens påstand. Tværtimod viser alle dokumenterede erfaringer, at ophævelse af brancheaftaler og faste priser fører til *højere* bogpriser og *mindre* udbud især af kvalitetslitteratur. Men der findes masser af ønsketænkning og teoretiske luftkasteller.

De interessenter som har fulgt den jævnligt tilbagevendende debat vil have bemærket, at den i nogen grad minder om 1700-tallets akademiske disputereøvelser. Man fremsætter en påstand og forsøger ad logisk vej at føre bevis herfor. Tænk på Erasmus Montanus' bevis for, at morlille er en sten! Dog skal man huske på, at konkurrencestyrelsen ikke har til opgave at at føre sammenhængende bevis for sin påstand – altså at frie priser gavner noget som helst andet end netop konkurrencen. De faste bogladepriser er i modstrid med dansk konkurrencelovgivning, og derfor påhviler det bogfolket at føre beviset.

Konkurrencelovens udgangspunkt er en logik, hvorefter konkurrence ubetinget gavner samfundet, men den åbner dog

LISBETH WORSØE-SCHMIDT: Lektor, ph.d. i litteratursociologi ved Danmarks Biblioteksskole, har skrevet bl.a. *Forfatter i Danmark 1894/1994* (1994) og *Litteraturens situation og litteraturpolitikken 1961-93* (1994).

mulighed for dispensation. Bogens folk må derfor først og fremmest godtgøre, at denne logik ikke er gyldig i tilfældet »de faste bogladepriser«. Argumentet mod konkurrencelogikken har før som nu været »kulturpolitiske hensyn« ud fra den betragtning, at bøger ikke blot er varer, men også et kulturelt gode. De kulturpolitiske mål er at sikre:

- Bredt titeludbud
- Dansk skøn- og faglitteratur
- Kvalitet og fornyelse
- Let adgang for hele befolkningen til hele udbuddet

Hertil kunne man som nævnt føje, at de faste bogladepriser også sikrer forbrugerne det laveste prisniveau på bøger generelt.

Allerførst må man gøre sig klart, at bogmarkedet er enestående. Det kunne fra en overfladisk betragtning ligne musikmarkedet, men det adskiller sig på en række afgørende punkter. Som musikmarkedet rummer bogmarkedet produkter, der spænder fra den mest sublime kunst over den mere eller mindre populære underholdning til det mest trivielle tidsfordriv.

Ved sublim kunst forstår jeg den litteratur, som ikke blot er håndværksmæssigt fornem og fuldendt, men som tillige udfordrer læserens vedtagne forestillinger om fuldendthed på det æstetiske, følelsesmæssige og intellektuelle plan. Med *underholdning* mener jeg den uhyre nødvendige – ofte aldeles fremragende – litteratur, der udvider læserens horisont på grundlag af hendes eksisterende værdier og forestillinger. Underholdningslitteraturen holder hånden under kulturen og sikrer dens videreførelse. Til det trivielle tidsfordriv regner jeg litteratur som fra såvel æstetisk som følelsesmæssig og intellektuel synsvinkel repræsenterer et overstået stadium for læseren. Man føler sig »ovenpå«, fordi man faktisk har kompetencer som rækker langt udover de udfordringer, denne type litteratur byder på. Den opleves som afslappende tidsfordriv, fordi man netop ikke behøver tage stilling hverken til indhold eller form.

Det siger sig selv, at grænserne mellem disse grove kategorier er flydende – og meget individuelle. Hvad der for én læser kan opleves som underholdning, repræsenterer måske en stor udfordring for en anden. Det afgørende er imidlertid, at det danske bogmarked rummer så mange og så forskelligartede udgivelser, at alle tre kategorier tilgodeses fra enhver synsvinkel. Den mest avancerede læser vil måske opleve at kun en forsvindende brøkdelen af litteraturen hører til kategorien kunst, men den udgives dog stadig, og den kan erhverves i en hvilken som helst boglade i hele landet til en pris der ikke adskiller sig synderligt fra prisen på den mere populære litteratur – vel at mærke uden at have modtaget nogen som helst form for produktions- eller distributionsstøtte! Og statsstøtte skal jo i sidste instans betales af forbrugerne eller skatteborgerne, som vi hedder i den sammenhæng.

Forfatteren kan have fået støtte, javel, men hverken forlag eller boghandler modtager subsidier til at udgive og sælge selv den mest fornemme litteratur. Og der hersker stort set enighed om, at ingen litterære genier vandrer rundt i Danmark med betydelige værker som ikke er udgivet. Allerede her adskiller bogmarkedet sig fra det danske musikmarked. For der er i høj grad store musikalske kunstværker, som aldrig når frem til det danske massepublikum, men som alene kan opleves gennem enkeltstående koncerter.

En anden betydelig forskel på musik- og bogmarkedet er varernes tilgængelighed for publikum. Hvor mange pladebutikker har mon cd'en med Karl Aage Rasmussens *Three friends. Works for sinfonietta* (Dacapo 1998) på lager? Den store Fona på Strøget har måske aldrig hørt om komponisten. Og bevæger vi os til provinsen findes der måske en enkelt pladebutik i hver af de største byer, som overhovedet forhandler cd'er fra Dacapo. Det ville svare til, at på hele Fyn ville kun en enkelt af Odenses boglader forhandle f.eks. Rosinantes skønlitterære bøger. Eller at

Gad på Strøget aldrig havde hørt om Søren Ulrik Thomsen. En absurd tanke, ikke sandt?

Men bogmarkedet adskiller sig også fra musikmarkedet ved sit omfang og ved at være meget andet end kunst, underholdning og adspredelse. Af de ca. 5.700 nye titler på dansk, der hvert år udgives af danske forlag til videresalg i bogladerne er omkring $\frac{2}{3}$ faglitteratur: fra den avancerede videnskab over den mere eller mindre lødige information og underholdning til den trivielle bog om stjernetegn. Langt størsteparten af de faglitterære titler har samme vilkår som skønlitteraturen. De udgives og forhandles uden nogen form for støtte, og alligevel kan forbrugeren erhverve et bredt spektrum i en hvilken som helst boglade i hele landet. Kun til meget specielle videnskabelige værker kan forlagene få økonomisk støtte fra offentlige eller private fonde, hvorimod der aldrig gives støtte til boghandlernes formidling af bøgerne.

Endelig adskiller bogmarkedet sig fra musikmarkedet ved at være et lukket marked, begrænset af det danske sprog. Mens næsten alle andre produkter i princippet kan udsendes på det globale marked, kan danske bøger kun operere blandt danske læsere. Det betyder omvendt, at størsteparten af det udvalg, der møder forbrugeren i en pladebutik er udenlandske cd'er – end ikke omslaget er oversat – hvorimod næsten alle de bøger man ser hos boghandleren er på dansk. Og nu hvor branchen har bestemt sig for at ophæve boghandlernes eneret til at forhandle de danske bøger, kan supermarkeder, kiosker, tankstationer m.v. bidrage til spredningen af bøgerne.

Den faste bogladepris er så central for organiseringen af den danske bogbranche, fordi den bevirker, at boghandleren i den første tid efter udgivelsen af en bog er sikret mod at andre forhandlere underbyder deres priser og dermed udhuler den meget begrænsede avance. Logikken i resten af argumentationen er i og for sig ret enkel. Uden priskonkurrence – ingen

slagtilbud i det fjernereliggende indkøbscenter, og så kan forbrugeren ligeså godt købe sine bøger i den nærmeste boghandel. Boghandleren kan tilsvarende ligeså godt øge sit udvalg for at stimulere salget. Herved muliggøres det meget fintmaskede boghandlernet med et relativt bredt sortiment, der igen lægger grunden til et rigt titeludbud.

Eftersom forhandlernet dækker også fjerne afkroge af landet er muligheden for at en bog finder sin køber betydeligt større, end hvis det brede sortiment var begrænset til de større byer, således som reglen er for næsten alle andre varer. Det kan være vanskeligt at opdrive den nyeste Kenzo-model i Fjerritslevs modebutikker, men i den lokale boghandel kan man sagtens finde Ian McEwans *Amsterdam*, der vandt Booker-prisen i 1998 eller José Saramagos *Alle navnene*, der udløste Nobelprisen samme år. Er den ønskede titel ikke på lager, bestilles den straks hjem uden ekstraomkostninger for kunden. Det kan man da kalde effektiv kulturspredning.

Og ikke nok med det. Moster i Fjerritslev kan sende Saramago som julegave til sin niece i Esbjerg, der imidlertid hellere vil have den nye af Rosamunde Pilcher, så hun går blot ned i sin lokale boghandel og bytter.

Hvad er der egentlig at være ked af – set fra forbrugers og samfundets side? Efter at have opregnet alle disse fordelagtige sider ved det danske bogmarked, må vi hellere tage de mindre fordelagtige med. De kan sammenfattes i tre punkter:

- Bogpriserne er siden 1982 steget mere end forbrugerpriserne generelt.
- Bindsalget er vigende, fra 44,5 mio. i 1977 til ca. 27 mio. i 1997.
- Antallet af boglader er siden 1970 faldet med omkring $\frac{1}{3}$ fra ca. 675 til ca. 450.

Kan disse negative tendenser på bogmarkedet være begrundet i de faste bogladepriser, eller kan de omvendt afhjælpes ved at

give priserne fri? – således som konkurrencestyrelsen har lagt op til i sit debatoplæg. Som nævnt har konkurrencestyrelsen ikke til opgave at give en sammenhængende argumentation for, at frie bogpriser gavner noget som helst andet end konkurrencen. Det bærer debatoplægget i høj grad præg af. Der hentes argumenter fra øst og vest, man sammenligner rask væk med udlandet uden at gøre præmisserne klart, og man fremstiller årsagssammenhænge som ingen hold har i virkeligheden.

Det kan i bedste fald opfattes som en provokation for at få sagen bedst muligt belyst. I næstbedste fald skyldes den vilkårlige argumentation en afgrundsstor mangel på viden. Og i værste fald skyldes det den særlige form for fantasiforladthed, som kendetegner mennesker der læser for få gode bøger – nemlig at de kun kan anskue sagen fra én vinkel, deres egen! Lad mig give et eksempel:

»Det er indlysende, at boghandlernes højere indtjening og omsætning giver mulighed for et føre et bredt titel-sortiment. Men det forekommer ikke helt så indlysende, hvorfor boghandlerne i praksis skulle vælge at bruge pengene på en bred lagerføring. Alternativt kunne de jo stikke pengene i lommen eller investere i andre produkter med en højere indtjening.« (s. 33)

Det er næsten for dumt! Hvis boghandleren blot var en homo oeconomicus, ville han jo aldrig have slået sig på boghandel, eftersom avancen på bøger netop er meget beskedne sammenlignet med andre varer. Det ville være ualmindelig tåbeligt først at satse sine skillinger på et produkt med lav indtjening for dernæst at anvende den beskedne fortjeneste på produkter med højere avance.

Den ufattelige uvidenhed om emnet afslører debatoplægget bl.a. i sin fremstilling af litteraturstøtten. Her stiller man dansk litteraturstøtte op mod svensk og finder at sammenligningen falder ud til den danske *bogbranches* fordel. Man har imidlertid

»overset«, at den danske støtte på knap 165 mio. kr. næsten udelukkende går til forfatterne, mens der i Sverige også ydes betydelig branchestøtte: 64,3 mio. sv. kr. til forlagene og 12,3 mio. sv. kr. til boghandlerne i 1996, hvortil fra 1997 kommer indkøb af de statsstøttede titler svarende til henholdsvis 3 mio. sv. kr. til boghandlere og 10,5 mio. sv. kr. til biblioteker.

Med hensyn til de stigende bogpriser sammenligner man naturligt nok med det generelle forbrugerprisindeks og konstaterer, at bøger gennemsnitligt er blevet 36% dyrere end andre varer siden 1980. Hvad oplægget imidlertid ikke oplyser er, at en række andre varer og serviceydelser er steget næsten ligeså meget eller mere. Det gælder bl.a. aviser og blade, hvis afsætningsvilkår ligner bøgernes pga. faste priser og et lukket marked, men det gælder også visse fødevarer f.eks. sukkervarer og fisk samt andre varer og serviceydelser, bl.a. teater og biograf m.v., andre forlystelser, udgifter til sport m.v., undervisning, frisørbehandling og overnatning, hotel m.v.

Man kunne også spørge: Hvis stigende bogpriser skyldes den faste bogladepris, hvordan kan det da være, at bogprisindekset først begyndte at afvige fra det generelle forbrugerprisindeks i 1982? Hvordan skal man fortolke alle de år med fast bogladepris, hvor bogpriserne fulgte de øvrige forbrugerpriser? For slet ikke at tale om, at man internationalt klager over stigende bogpriser – også i lande med frie bogpriser.¹

Og hvis man forestiller sig, at frie bogpriser i Danmark kan afhjælpe stigningstakten, kunne man jo kaste et blik på situationen i lande med frie priser i stedet for blot at fantasere sig til et resultat. I Sverige afskaffede man i 1970 de faste bogladepriser, idet Näringsfrihetsrådet forventede nøjagtigt samme virkninger, som dem konkurrencestyrelsen i dag drømmer sig til. I 1997 lyder den officielle dom således:

»Den forventede dynamiske effekt burde i det mindste i teorien have ledt til en stærkere salgseksponering i antallet af eksemplarer. Salgsstatistikken tal tyder på væsentligt øgede priser på de solgte eksemplarer. (...) Til dette kan føjes at forlagene ifølge branchekendere er blevet stadig mere økonomisk afhængige af et lille antal storsælgende titler.«²

Eller man kunne se på England, hvor branchen selv opgav sin fastprisordning, »Net Book Agreement«, i 1995. En undersøgelse udført af the Cranfield School of Management viser, at priserne i stedet for at falde er steget ganske betydeligt – med over 10% på 2 år!! – og at priskonkurrencen er begrænset til bestsellere og julesalg.³

Konkurrencestyrelsen forestiller sig også, at frie bogpriser kan føre til øget omsætning såvel i kroner som bind, fordi boghandlerne vil få mulighed for at justere prisen på »usælgelige« bøger og dermed stimulere salget. Også denne forestilling er grebet ud af luften. Man kunne i stedet have konsulteret en svensk brancheundersøgelse fra 1986/87, hvor svenskerne altså havde 15 års erfaring med frie bogpriser. Den omfattede 14 repræsentative boghandlere, der gennemsnitligt solgte ca. 7.000 titler i løbet af et år og solget fordelte sig således:⁴

Titler	Solgte ekspl.
ca. 4.000	1 - 2
ca. 2.000	3 - 9
700 - 1.000	10 - 40
40 - 120	Over 50

1. Jf. LWS: Sæt pris på bogen, 1997.

2. Boken i Tiden, SOU 1997, s. 64.

3. Jf. N. Newton: »Strategies and Lessons of English Publishers after abolishing the NBA«, UEM 1998.

4. Jf. R. Yrild: Litteraturens vilkår, 1990, s. 71.

Tallene taler vist for sig selv. Det ser ikke ud til at »usælgelige« titler er mere salgbare under frie priser. Når man dertil lægger, at svenskerne i 1985 havde indført sortimentsstøtte, fordi stadig flere boglader rummede et stadig mindre udvalg, synes det modsatte snarere at være tilfældet. Også den svenske bindstatistik, som dog kun vedrører nyudgivne titler, antyder et fald der mindst er på linie med det danske. Fra 17,6 mio. solgte bind i 1990 til 14,2 mio. i 1996.

Endelig sammenligner konkurrencestyrelsen Danmark og Sverige mht. udviklingen i antallet af boglader. Her vælger man igen at bringe de oplysninger, der støtter konkurrence-logikken, mens man forbigår præmisserne. I Sverige er antallet af boglader faldet fra ca. 480 i 1970 til ca. 400 i 1997. For Danmark er tallene ca. 675 og ca. 450. Selv om nedgangen har været størst i Danmark har vi stadig flest boglader ikke blot pr. indbygger og i forhold til areal, men også i absolutte tal. Og konkurrencestyrelsen har meget bekvemt »glemt« at den største tilbagegang i Sverige fandt sted i 70'erne, hvorefter man fluks indførte forskellige støtteformer, jf. ovenfor.

Det turde således fremgå, at man ikke kan føre sagen imod de faste bogladepriser ud fra en sammenhængende argumentation. For alle de beviser, der faktisk kan opdrives, taler for bevarelsen af faste bogladepriser!

Efterskrift · 1. maj 2000

Konkurrencerådet har med sin afgørelse af 26. april 2000 ophævet bogbranchens samhandelsregler, dog har rådet tilladt forlagene en ret, men ikke en pligt til at fastsætte udsalgsprisen på en bog. Konkurrencerådet forestiller sig, at dette skridt vil føre til øget konkurrence, der kan »give billigere bøger og der-

med større bogsalg, så bogen bedre kan konkurrere med anden kultur.«

Hvis en bog blot er en bog, findes der allerede stor konkurrence på bogmarkedet, idet der sendes omkring 6.000 nye titler ud i handlen hver år. Selv om der ikke er konkurrence i forhandlerleddet, findes der naturligvis en væsentlig konkurrence i forlagsleddet. Det betyder, at forlagene må foretage prisfastsættelsen uhyre nøjagtigt. Sættes prisen for højt – uanset produktionsomkostninger – er risikoen for at bogen falder til jorden meget stor, bl.a. fordi den indgår i konkurrence med lignende titler fra andre forlag. Sættes prisen omvendt for lavt, kan tabet blive betragteligt.

Normaloplag på nye titler i Danmark er på 1.500 – 4.000 eksemplarer, mens bestsellere sælger mellem 20.000 og 200.000 eksemplarer. Man skal ikke være nogen stor købmand for at regne ud, at det næppe kan svare sig at konkurrere voldsomt på »almindelige« bøger. Publikumsappellen er simpelt hen for lille. Derimod kan der nok være grund til at konkurrere på bestsellere og via lav pris forsøge at opnå et større styksalg og lokke kunderne til butikken.

Men bestsellere klarer sig jo i forvejen fint på markedet. Der ser det ikke ud til at prisen er nogen hindring for, at forbrugeren beslutter sig for et køb. Den sælger jo netop i meget store oplag, skønt prisen under fastprissystemet er nogenlunde den samme på bestsellere som på almindelige bøger og smalle titler. Desuden konkurrerer bestselleren med sig selv. Man kunne nævne en skønlitterær titel som Jane Aamunds *Coloradodrømme* fra 1997 eller en fagbog som Søren Ryge Petersens *Landet over* fra 1995. Begge kostede 248 kr., da de blev lanceret i normaludgave; senere samme eller næste år udkom de i bogklub til henholdsvis 148 kr. og 115 kr., og året efter som paperback til henholdsvis 99 kr. og 78 kr. *Coloradodrømme* kom desuden som gave-paperback til 168 kr.

Med ophævelsen af samhandelsreglerne kan man forestille sig, at et forlag udgiver en titel, som det har svært ved at bedømme markedet for. Forlaget benytter sig derfor af sine ny erhvervede muligheder for at lade prisdannelsen for den pågældende bog være fri. Kaster man herefter et blik på musik- eller videomarkedet kan man få et fingerpeg om hvilken situation, det vil fremkalde. Skønt der hverken er faste priser på cd'er eller videoer lanceres de fleste nye titler af musik- og videoforhandlerne til samme pris, nemlig hhv. 129 kr. for en cd og 159 kr. for en video. Enkelte steder sættes en titel på tilbud til hhv. 119 kr. og 149 kr., og denne pris er også reglen for det meget begrænsede sortiment fra den mest populære ende af skalaen, som Kvickly, OBS, Føtex og Bilka fører. Forskellen er 7,75%. Er det ikke lidt naivt at tro, at bogsalget vil stige væsentligt, fordi f.eks. Bjarne Reuters nye bog *Prins Faisals ring* kan erhverves i et supermarked eller en kapitalstærk boghandlerkæde for 299 kr. i stedet for 325 kr.?

Som bekendt er det jo dyrt at være fattig, fordi man dermed ikke har råd til storkøb, som giver de store rabatter. Med til det nye billede af bogmarkedet hører derfor, at de mindste, uafhængige boglader vil bukke under, hvis der for alvor føres pris-krig på de populære bogtitler. Små uafhængige boglader har nemlig ingen mulighed for at presse forlagene til lave indkøbspriser, således som store kapitalstærke kæder har det.

I Frankrig blev de faste bogladepriser ophævet i 1979 med samme begrundelser og forventninger, som dem Konkurrencerådet i dag fører til torvs. Resultatet blev det stik modsatte. Ganske vist oplevede man i Paris en tendens til faldende bogpriser, men samtidig fik man monopollignende tilstande i forhandlerledet. Kun den kapitalstærke kæde Fnac havde råd til at sænke priserne, da det blev muligt. Og i løbet af få måneder var massedød blandt uafhængige boglader i Paris en kendsgerning.

Som modtræk indførte den franske regering allerede i 1981 en kulturpolitisk begrundet lov om tilbagevenden til fast bogladepris, som kun tillader udsving på max 5% af forlagenes bruttopris.

Prisen for at få lidt billigere bestsellere er sandsynligvis, at antallet af forhandlere med bredt sortiment af nye titler falder drastisk: almindelige og smalle titler får sværere ved at nå sit publikum. Det vil igen føre til, at oplagene falder og priserne stiger på alt andet end de mest populære bøger. Priskonkurrence vil kun gavne de store i alle led: forlag, boghandlere, supermarkeder og sidst, men ikke mindst de storsælgende bøger.

Det er således ikke prisen på bøger eller mangel på udsalgssteder, der er årsag til bogsalgets nuværende tilstand. For penge har vi faktisk nok af. Årligt omsættes for over 9 mia. kr. i statsautoriseret tips og lotto – det svarer til 2-3 gange bogbranchens omsætning! Og det har vi danskere råd til, men vi har ikke råd til at købe bøger. Det handler om prioritering, og det handler om nogle ønskedrømme, der er knyttet til materielle værdier. Selv om man sænker prisen på bestsellere, som for et kort øjeblik kan få nogle til glemme ønsket om selv at score den store gevinst i lotteriet, så vil det skridt konkurrencerådet har taget kun gøre Danmark fattigere på længere sigt.

Bogens pris tryktes første gang som kronik i Politiken 8.12.1999.

Pjecen udleveres **gratis** hos boghandlere overalt i Danmark, ligesom den kan rekvireres hos udgiverforlagene. Kan desuden downloades fra **www.ce-publishers.dk**, **www.naase.dk** (Hent materiale), **www.hovedland.dk** og **www.rhodos.dk**

Oplag: 10.000 eksemplarer

ISBN: 87 7241 392 1

Copyright: © by Lisbeth Worsøe-Schmidt, 2000

Det er tilladt at citere fra pjecen

Sats og ombrydning: Carl-H.K. Zakrisson, Polytype

Tryk: AKA-print A-S, Aarhus

Pjecen er udgivet af:

Arkitektens Forlag

Tlf 3283 6900

Fax 3283 6941

eksp@arkitektens-forlag.dk

Bogan's Forlag

Tlf 4818 8055

Fax 4818 8769

Editio

Tlf 3312 0477

Fax 3312 0437

editio@webpartner.dk

Christian Ejlers' Forlag

Tlf 3312 2114

Fax 3312 2884

liber@ce-publishers.dk

P. Haase & Søns Forlag

Tlf 3314 4175

Fax 3311 5959

haase@haase.dk

Holkenfeldt 3

Tlf 4593 1221

Fax 4593 8241

Forlaget Hovedland

Tlf 8627 6500

Fax 8627 6537

hovedland@isa.dknet.dk

Forlaget Per Kofod

Tlf 3332 7027

Fax 3332 7078

Poul Kristensen

Grafisk Virksomhed

Tlf 9712 1022

Fax 9712 1115

Rhodos

Tlf 3254 3020

Fax 3295 4742

rhodos@rhodos.dk